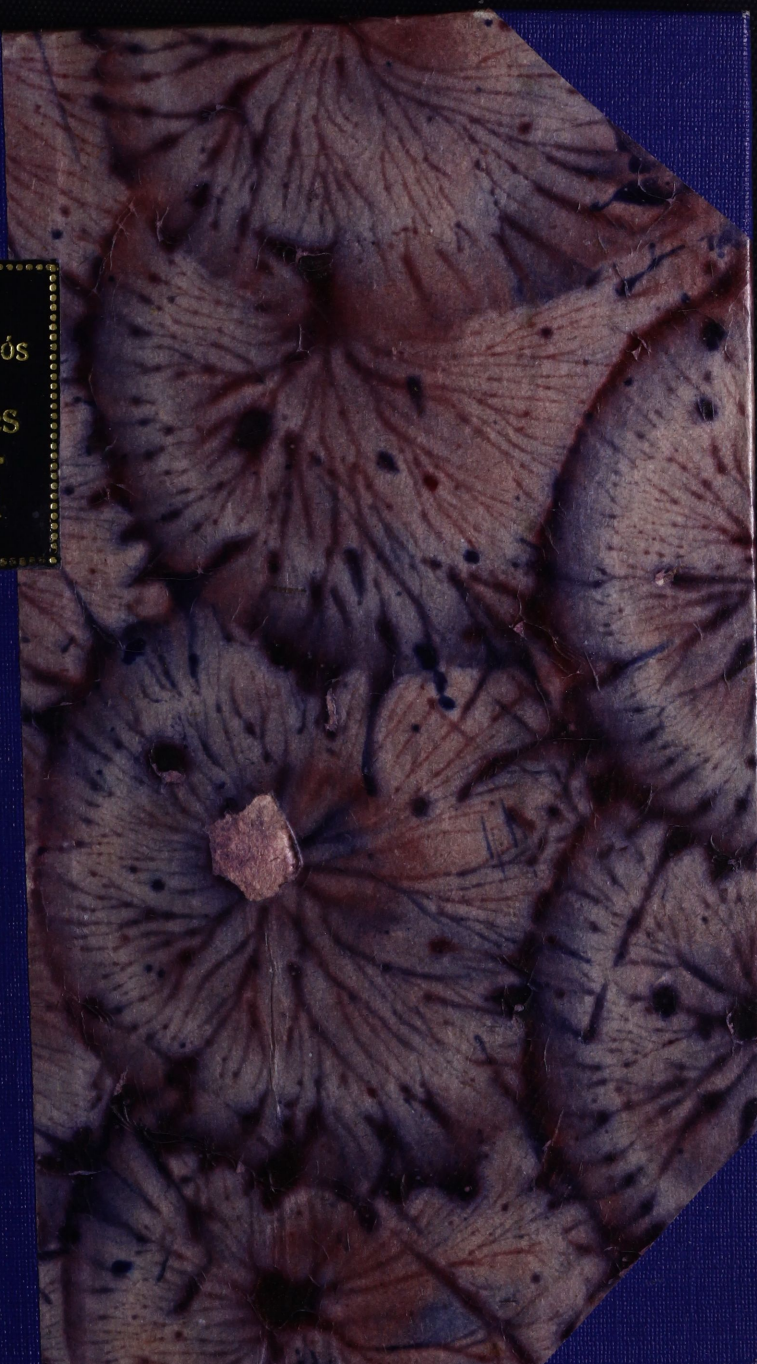

RMI.4°
164

Bogáti
Fazekas Miklós

A tökéletes
asszony-
állatokról

Kolozsvár
1577

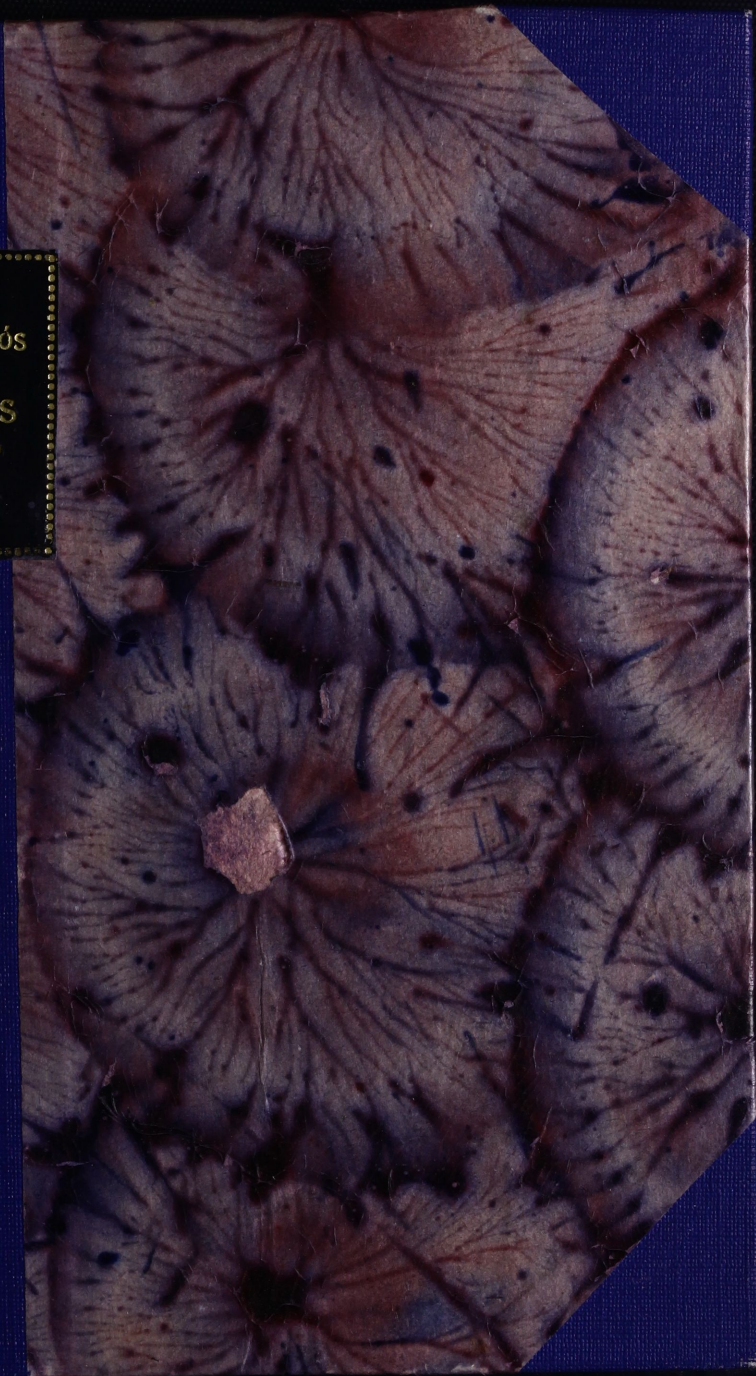

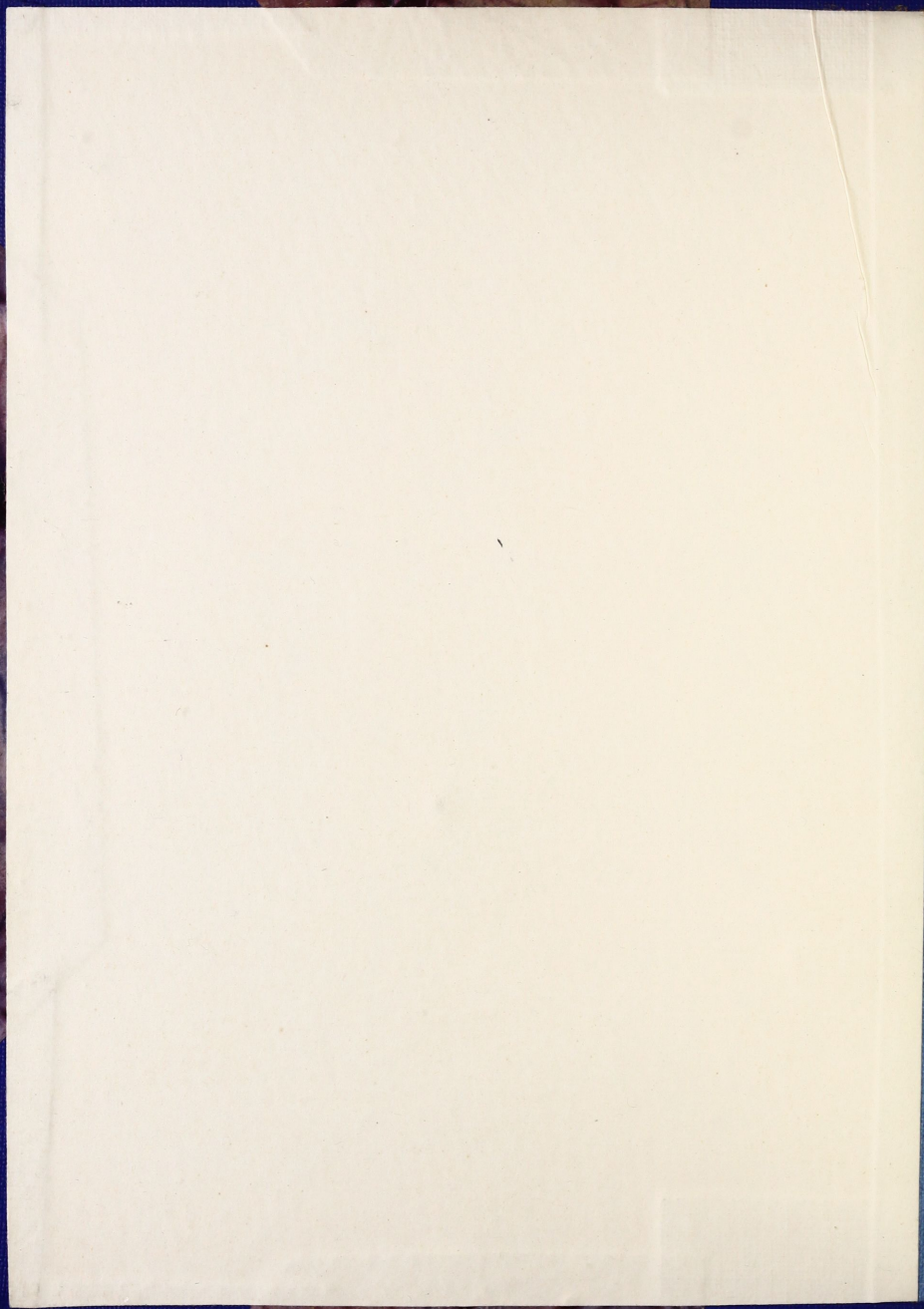
RMI.4°
164

Bogáti
Fazekas Miklós

A tökéletes
asszony-
állatokról

Kolozsvár
1577

164
SZEP HISTO-
RIA.

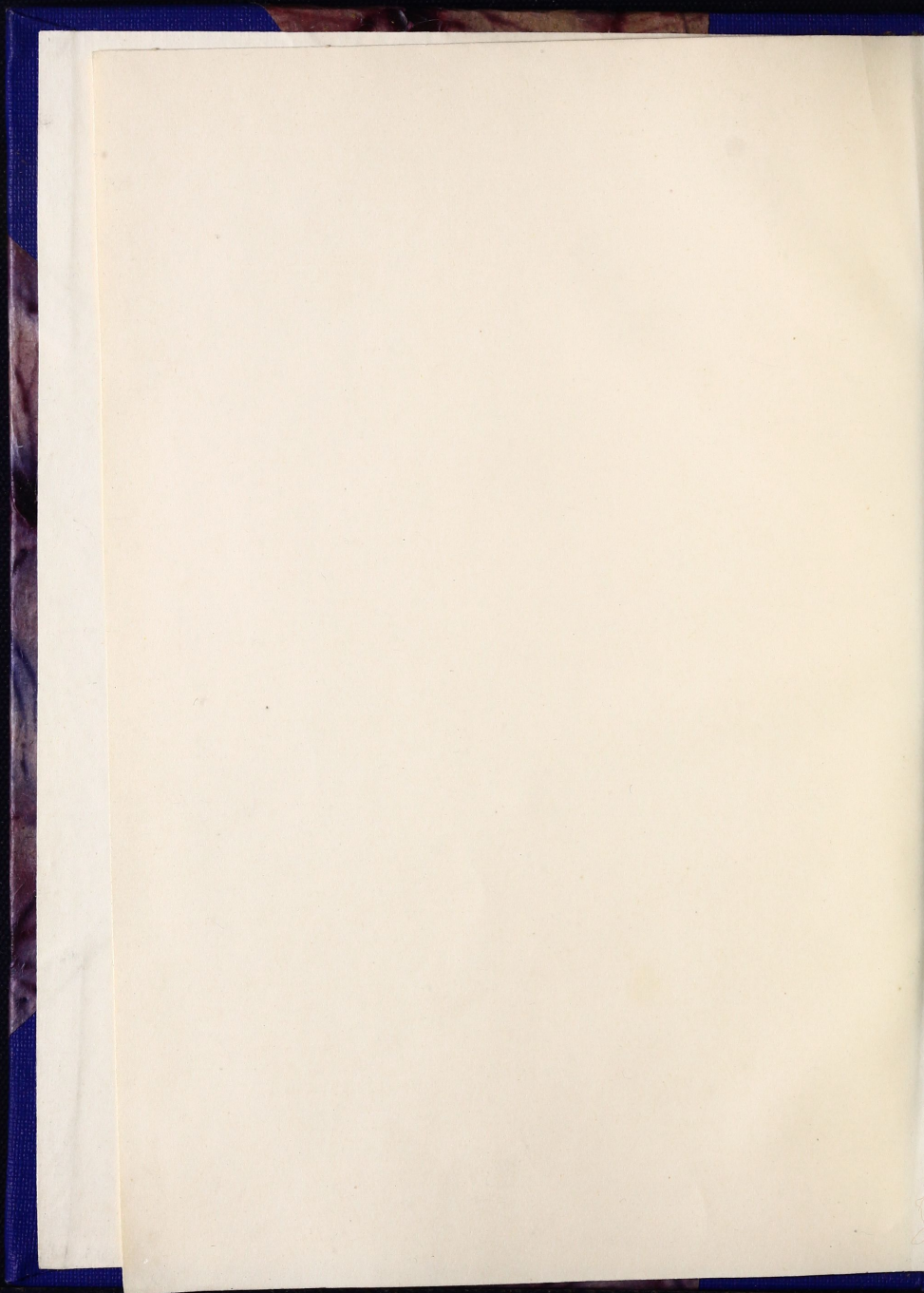
Az tókélletes **A**s-
SONYÁLLATOKRÓL, MEÉLY AZ
Plutáhusból fordítot Magyar nyelwre.

ADNOTAM.

Gongya közzül egy fő gongya ember nec. &c

NYOMTATTOT COLOSVÁRAT
1. 5. 77. ESTENDŐBEN.

164
SZEP HISTO-
RIA.

Az tőkélletes **A**s-
SONYÁLLATOKRÓL, MEELY AZ
Plutafhusból fordítat Magyar nyelwre.

ADNOTAM.

Gongya közzül egy fő gongya ember nec. &c

NYOMTATTOT COLOSVÁRAT
1. 5. 77. ESTENDÓBEN.

R
2005-2006

80
Argumentum & dedi-
catio Carminis in Ca-
pitibus Versuum.

Digna nū^o solidis Plutarcho Autore carmenis
Hic canitur thalamis nupta p^otenda tuis.
Hæc Figulus nuptis exempla Bogathius apta
Nicoleos, patrijs reddidit ipse modis.
Et tibi regali Martine vir optime sede
Edite, desina carmina donat humo.
Consule nō mun^o, sed mentem æquiq; boniq;
Nam scio te meritum dona priora virum.
Et tamē hæc etiam nōnullum pondus habebūt
Dona tuæ laudis teque merere ferent.

Diczi retes soc Abbonny állatokról,
Emlekezem nemes jámborságokról,
Hogy à mi feleségünc is azokról,
Tanúllyanac drága szép példaiokról.

Iámbor Abbonnac régen ašt mondottác,
Kit háza kőuül sobul nem gyalaznac,
De nem is dicziric sem magabrallyác,
Mert ašt czac Wra esmérie, ašt hattác.

Gorgias bölcz ez mellé ašt mondotta,
Iámbor abbonnac szép ségét ne tudgya,
Soc ember orizaiát neki ne lássa,
De iò hirét neuét minden halhassa.

Neueket iò hireket az kic hattac,
Azokról szép Historiákat ittac,
De Magyaroc közöt ašt nem hallottac,
Rólloc befellenéc ha meg halgatnác.

Primum exemplum Phocensis famina.

AZ házasság kötele beretete,
Soknál czac addig tart mig wra pénze,
Anagy még ilete iò berenczéie,
Ezeknec régi példát mondoc éltekbe.

Nagy had vala régen Görög országban,
Két bombéd tartomány ósue viuasban,
Phocis es Thessalia neuéc vala,
Ez két had immár sembe...

Vala fő Wt Phocis tartományában,
 Dayphantes ez egy tanácsot monda,
 Hogy feleségeket egy fő városban,
 Gyermekével hadnác egy erős házban.

Rettenetes bándokát ellenfégnec,
 Kimec által mert régen meg értettéc,
 Nem akarnac gyermekec rabba estét,
 Lámbor feleségec kúsebülefsét.

Városnac eggyic tágos vtzaiában,
 Aßbonynépnec serege meg állana,
 Lönne köntül foc rakás fa és bálma,
 Ehöz hagyua lönne egy néhány solga.

Sõt az veszedelmet ha ők értenéc,
 Az aßbonynépeket mind otégetnéc,
 Ez tanác az egész hadnac mind tetzéc,
 Egy ember lön kinec iob tanác tetzéc.

Sólla azért hogy neki így tetzenéc,
 Aßbonyoknac tanácsot meg izennéc,
 Ha azoc is az tanácznac engednec,
 Vgy kellene ez dolgot rendelniec.

Ott hanem tetzenéc ez aßbonyoknac,
 Az mit ők iaualóanac abba hadnác,
 Mert én semmikeppen nem mondom iónac,
 Hogy kételen őket vetnőc halálnac.

Lön hir ebben ottán aßbonynépeknek,
 Dayph... tanácsát mind dicziréc,

Tisztelégre nagy ionac aſt itiléc,
Mert Wroc után élni nem tetzenéc.

Im hogy immár ſembe ſállottac vala,
Az ellenſéget ők meg vertéc vala,
Aſſonyoc ſándoka iobra fordula,
Iò neuet vallánac ez tanácza mia.

Secundum exemplum Meliæ fæminæ.

Dolgát ſoc iò aſſonyoknac el hagyom,
Czac egy néhánac iò vóltát meg módó,
Aſſony ember nyelue minémű tudom,
Titoc nálloc nem igen ál aſt hallom.

Igen ſoros földé Melus ſigetnec,
Benne laknac vala régi Görögéc,
Egy falkán földekböl el eredénec,
Haión lako földet hogy keréſnénc.

Sereg Caria oſſágba ki ſállà,
Egy város őkét iò keduel fogadà,
Iò falka mezőit nekíe oſta,

De ſaporodását latuán meg bánà.

Polgároc azért egymással ſollánac,
Egy lakásra vendég népet be hínc,
Lakásban mind egyyic őkét le vagnác,
Eſt halgattya egy Leany, de nem tudgyac.

Leany nemes ſemény neue Caphena,
Nymphæus az vendég népnc Hadnagya,

Ez iffiat igen szereti Caphena,
Az tanácsot azért neki meg monda.

Vendégfégybe másod nap hiuatánac,
Hadnagy ebt izene az polgároknac,
Az Görögec lakozni vgy nem szoktac,
Hogy feleségec egyyút ne vólnánac.

Tönc oc ebben könnyen engedelmet,
Hadnagy meg bevélle leány bevédit,
Az várasnac meg monda végezését,
Azért hozza tanita minden népét.

Az lakásba pusztá kézzel mennénc,
De feleségeknél lenne fegyuerec,
Az asztalnac mind sahoson vlnénc,
Ha mi lenne mind fegyuerre kelnénc.

Rendel lakasban már hogy vlnec vala,
Az Görögeknek füle réfen vala,
Vaczoránac im binte iob korában,
Az Polgároc az hartzra ielt adánac.

Czac hamar ott fegyuerre mind kelénc,
Görögec mind igen emberkedénc,
Az álnac tanácsot ok mind ott vestéc,
Böü Caria földet is mind meg vöüéc.

Házastársul ottan vöue az leánt,
Az Hadnagy Nympheus a szép Caphenár,
Meg irtác az assonnyoc batorlagát,
Diczire fértekért halgatásokat.

5

Exemplum III Thirrhena.

OLLYAT én nem tudoc most ki találna,
Ki Wraért mindenekre kész volna,
De nagy dicziretet bizony vallana,
Illic erről aßonnac tanólnia.

Athena városa Görög országba,
Ennec ellenébe mely Siget vala,
Abba futot Thirrhén nép szállot vala,
De est az Görög barbarusnac mongya.

Vadnac nőtelen igen gondolkodnac,
Sigetből Tengeren el ki szállánac,
Athene határon ők koborlánac,
Egy egy leánt magoknac kabdofsánac.

Történc saporodásoc azoknac,
De Görögec mondác aßt pogán magnac,
Azért atyoc fiainac nem tarttyác,
Vdó mulua Sigetből is ki haytác.

Onnan az fele más nép előb szálla,
Tanarus hauasa alat meg szálla,
Sparta város hatarában ez vala,
Melynec jó had viselő népe vala.

Rabboc nagy hada támada Spartára,
Ez had ellen az futot nép támada,
Sparta népe mellet magát mutatà,
Ebből Sparta varasaba be czufa.

Engedéc meg nekic az Spartáyac,
 Iò tétekért hogy városban lankánac,
 Házaságra kőstec szabadda hagyác,
 Leányokat azért nekic adánac.

Czac tist viseléstől őket ki tiltác,
 Tanácza mint ióueint nem bozattyác,
 Thyrrhenufoc fiai sokafálnac,
 Spartában ők soka vaporodánac.

Az vtán czac nem soc vđo tőt vala,
 Felöllec városban pokol hir vala,
 Támadást akarnac tenni városban,
 Hogy az tanácza szabad nekic nem vólna.

Meg fogdásác őket erősen tartýác,
 Hogy ha az hirt raioc bizonyithatnác,
 Spartában feienként őket le vagnác.
 Mert iol tót várasokra tamattanac.

Oly gyakorta ő iám bor feleségec,
 Tömletz tartóktul hozzáioc kéreznec,
 Soc kéréséc vtán ők meg engedéc,
 Wrokhoz tömletzbe mind be ereftéc.

Erre intéc mint berelmes férieket,
 Vennéc feleségec öltözeteket,
 Feiekre asbonyoc fő fedeleket,
 Hamar tömletzből mentenéc feieket.

Nem kemélénec értec ő magokat,
 Késéc el venedni minden kénokat,

7
Czac Wroc menthetnéc meg ő magokat,
Hadnác nekic tőmletzbe ruháiokat.

Iő tanaczát jámbor feleségeknec,
Meg fogadác tőmletzből ki menénec,
Mert à tőmletz őrzőc meg nem esmeréc,
Azért őket békéuel el ereštéc.

Sereget őc czac hamar késíténec,
Mert soc rabnac šabadšagot igirnec,
Taygeta hegyre telepedénec,
Ez seregtől Sparta ott meg felemléc.

Hamar vellec šerzōdnie kezdénec,
Hogy földekből békéuel fel kelnénec,
Mindeneštől föld keresni mennénec,
Ešt iő keduel ő nekic meg engednéc.

Iő földre ha mikor ők šállanánac,
Spartanac veinec magokat hinac,
Ipoštól magokat ki sem tagadnác,
Erre az Išniac őromest haylánac.

Késülénec Haióckal eredénec,
Jámbor feleségec vadnac mind vellec,
Creta Šigedben sockan meg vlenec,
Aššonyoc őrőc hirt igy keresénec.

Exemplum III. Milesiæ Virgines.

CZudalatos negyedic példám lešen,
Miletus város Leanyiról lešen,

B

Mon

Mondom azokról kiknél à semérem,
Nem nagy kárnac tetzic czac ize legyen.

A siánac Miletus nagy városa,
Czuda betegség városban támada,
De czac à lép búz leanyokat bántya,
Okát oruofságát senki nem tudgya.

Nemes seméllyec meg dúhódnecc vala,
Ebec elmeiecc el táuoziécc vala,
A sórnyú halált mind kéuannyácc vala,
De akasztua magokat ölic vala.

Immár sokan magoc igy öltecc vala,
Édes búleiecc firuán intiecc vala,
A sórnyú baráttyoc attól tiliyácc vala,
De semmi intés ráitoc nem fog vala.

Tilalommal az Attyac nem használac,
Imit amot örüzöket hattanac,
Az esztrángra de oly bertelen futnac,
Hogy semmi örüzettel nem ohattyácc.

Vége ördegi dolognac itiléc,
Nem emberi fúuevésnecc vestésnecc,
Oruofságot már czac Istentől kértnecc.
De nincz vége búzecz dúhósségénecc.

Remülécse nagy vagyon az városnac,
Rettenetes halalán leanyoknac,
Vége id tanácza egy vén iámbornac,
Véget ére è sórnyú nagy czudánac,

Tanác

Tanáczban ebesen mind el gondola,
 Leannac dragáb marháia mi vólna,
 Kit ha el vešt bátor ottan meg halna,
 Mert böczte iámboroc kőst nem vólna.

Halálnál iletnél iobnac itile,
 A semérmet még senki nem illette,
 Azért valamely ő magát meg ölte,
 Ašt hagyà hogy így legyen temetése.

Ašt az város piatzán által vinnéc,
 Temetni pushta mezeitelen vinnéc,
 Testét látni mindeneknec engednéc,
 Az többit is euel meg iesténéc.

Leanyoknac meg kezdé ióni ešec,
 Magokat fel akasztani nem kezdéc,
 Az nyauallya töllec ottán tauozéc,
 Gyalazatos temetéštől félemlénec.

Az hálál faidalma annyit nem fogà,
 Sem Attyoc Annyoc intése iò boua,
 Mint az miuel meg fenyítettéc vala,
 Maga hóltoc vrán nem ertzettéc vólna.

Magokat mutogatni aššonynépec,
 Vtžán, piatzon, nem tarttyac elégnec,
 Tanáczban, lakásban mostani búzec,
 Besédeket sem šeretem többinec.

Iámbor aššony agyából ha ki kelne,
 Minden dolgát ott hadnia kellene,

Eyi miuet senkinec ne beféllene,
Haynálban mint járt, ha iò, ne hirdesse.

Sõt mihelt aßony barattyát találja,
Wraual éyeli hadat meg mongya,
Aßt akarya hogy ez világ mind tudgya,
Bizont mondoc mert két fülem hallotta.

Ninczen ßemérem ßauába leánnac,
Iambor Iffiac ha mikor ßauát hallyác,
Aßt itlic õket már mind el haltác,
Mert éyeli dolgokról álmadoznac.

Várasunkba egyre ßandekom vala,
Leany nézni ez minap mentem vala,
De nem tetzéc egy elõbe az pártá,
Ebhöz iøyen az eb ortza leánya.

Példát iambor aßonyokról befellec,
Nehéz ne legyen ha kiket meg feddec,
Diczirném ha most is ollyant találóc,
Énekembe annac bizony helt adóc.

Exemplum V. LVCRETIA.

TVdom Lucretia dolgát iol tudgyác,
Az kic régi Historiát oluostác,
Mátsát annac vélem hogy nem hallottác,
Iò Aßonyoc rólla énekem hallyác.

Az Olaf nemzet régen kiczin vala,
Romat het hegyen rakni keßtec vala,

Imniác

11.
Immár heted Királlya annac vala,
Keuély Tarquiniusnac byiác vala.

Poklúl iutot vala az Királyságba,
Mert álnakúl Királyt meg ölte vala,
Hadban azért iò Berenczéie vala,
Nagy haddal Ardea várat meg állà.

Erős vala az városnac kő fala,
Láttya hogy ostrommal nem férnec hozza,
Vár körül népét táborba állita,
Éheztetéssel meg venni akara.

Téfnec azomban nagy lakást vitézec,
Kártya, korzka iátéc mulatás kőstec,
Három tíftes fia Királynac véllec,
Sextus vala neue az kífsebiknec.

Efesz serémb à többi kőst ez vala,
Wrfiakat egykor vendége hiua,
Hogy à bortól iò keduec iutot vala,
Beséd affonnépekről támat vala.

Neiet ki ki bertelen magastallya,
Férie hon nem létiben mit csinálna,
Vitéz Collatinus ott elő állà,
Iámbor feleségéről czac est monda.

Diczirni soc főual az én társomat,
Én nem szoktam az nemes Lucretiár,
De annac nem hagyoc igen soc orát,
Meg mutatom társom nagy iámborságát.

Bij

Az ki

Az ki feleségét iámbornac véli,
 Mit miuel othon most aſt igen veri,
 Velleſem indullyon maidan meg eſneri,
 Tarſom hogy mindeneſknél iob meg erti.

Táborból hamar el haza indullyunc,
 Ió louakat ezennel nyergeltetsúnc,
 Eſſe léleké, nám mind iſfiac vagyunc,
 Feleſégúncet mimagunc meg kémlyúc.

Valakit mi dologban mi találunc,
 Iámborſagát aſſbónnac arról mongyunc,
 Nyertes ember nec vgyan czac aſt vallyunc,
 Kinec tarſát ió dologban talállyunc.

Iſfiaknac ez tanác ott iónac tetzée,
 Vaczora felől ők mind fel kelénc,
 Eſtue felé Romaba igeténc,
 Sinte ſótétben városba grénc.

Sextus hazához ottán indulánac,
 Király három menyit mind együt kapác,
 Vadnació lakásban ők nem bankodnac,
 Nem gondollyác Wroc most hól vólnánac.

Hamar onnét Wrfiac el térénc,
 Collatia városba ſieténc,
 Lucretian az ſer, őtet meg kimléc,
 Collatinus feleségét meg leléc.

Az éy immár iól el haladot vala,
 Sölgálóć kööt iámbor aſſbony vl vala,

Gyapvat fonnac, ő maga is var vala;
Köbtec asbony eckeppen beszél vala.

Ez Barson dolmánt csinálom wramnac,
Két kezemmel én berelmes társonnac,
Hadgyátoc el most egyéb dolgatokat,
Végezzúc el ma ennek ő varrafát.

Küldem est holual Wramnac táborba,
De mit hallottac kérlec az városban,
Mikor ki jártac solgaim piatzra,
Mongyáké ha még soka lébne oda.

Féne város vay te gonosb Ardea,
Hogy te mértél tamadnia Romara,
Soció asbony vagyon miatad búba,
Wrokot féltic mint járnac az hadba.

Isten hozza czac egélségben őket,
De bertelen igen feltem eggyemet,
Tudom búuét és nagy vakmerőséget,
Meg hasad búuem vgy feltem életét.

Gyenge lép ortzaiáo könnyű czordula,
Dolgát el hagyà, magát el boczarà,
Wra onnan kóuúl ám meg solità,
Ne fély társon im meg iótem asb monda.

Vgy tetzéc vgyan meg elcuenüle,
Wrahoz ki futa nyakon ölele,
Wrát wriackal à házba viue,
Tistetséggel az vaczorán vendégle.

Lucretia b'p'sége iámborlaga,
 Iffiu Sextust kéuanlagra indita,
 Ackor iffiac meg t'erénc t'aborba,
 Haynál el'ot iut'ana az vár alá.

Vagyon Király fia pokol b'andékban,
 Igen iút es'ébe b'ep Lucretia,
 Ebben immár egy néhány nap múlt vala,
 Másod mag'ual titkon el indula.

Sótét estue iuta Collatiába,
 Collatinus hazához ő be b'allà,
 Nincz as'bonnac hozza semmi gyanoia,
 Mert Wra, vér b'erént Sextusnac b'attya.

Nem ielenti iffiu semmi b'andékát,
 Az iò as'fony ké'sitete vaczorát,
 T'istefseggel tarta mint Király fiát,
 Mindenben iámborúl visele magát.

Végre aloni v'dő már hogy el i'ot v'olna,
 Ké'sértete külön egy ágyas házba,
 De semmit nem alhatic Király fia,
 B'andékát meg tekelleni ackaria.

Pokol betegség gyomrát igen b'ántrya,
 Meg rontani az iò as'font akaria,
 Az ház népe hogy iò álomban v'olna,
 V'eli dolgát hogy senki nem tudhattya.

T'örét raggada az ágyból fel kéle,
 cretia ágyas hazára méne,

Alluttában kezét Mellyére vete,
Kit nem fogot vala még lator keze.

Imè hogy álmából fel rábra vala,
Sextus az aßbónnac ecképpen bõlla,
Vestegy egyet ma ne bõly Lucretia,
Sextus neuem vagyoc az Király fia.

Sextus vagyoc éles tõrem kezemben,
Ha egyet bõl aß életed veszelben,
Aßbony álmas bõmmel resket kezében,
Nem tud reméleni semmit éltében.

Érti immár okát az vendég ségnec,
Sextus meg bevélle õ nagy berelmét,
Kéri forgattya aßbony ember bõuét,
Nem felelti ez közõt fenyítését,

Czuda tõkéletes az aßbony vala,
Semmi bevéd fenyitéc nem fog raita,
Halállal is keveset gondol vala,
De végre nagyobb fenyíti vala.

Semmit egyem nem hoßnál bõ iò hireddel,
De adlac Wradnac hamis hitemmel,
Hogy kaptalac egy Louaß legényeddel,
Eßt ágyadban itt õlem meg ezennel.

Ennec vére lében én bizonyfagom,
Eßt az Wradért õltem meg aßt mondom,
Hogy rayta lõt beplót en meg torollyom,
Vgy is meg hal bõ de nagyob gyálatatban.

Meg rettene ezen az iámbor aßbony,
 Hólta vián ióuendó gyalazaton,
 Hogy egy rabbal vétezet ily nagy aßbony,
 Keduet teue az latornac az aßbony.

Piros haynál elót raborban vala,
 Sextus è dolgon nagy örömben vala,
 Lucretiánac keferú bút hagyà,
 Magát iámbornac már ő nem tarthattya.

Léte napyán bátor ő meg hólt volna,
 Immár ő élete kéß halál volna,
 Wrat, édes Attyát hamar huiata,
 Fő fő barátival ióyenc hozza.

Az köuettel gyorsan ök indulánac,
 Aßbont ágyas házba sírua találac,
 Wra kérdi ha bekéuel volnánac,
 Sírua monda aßbony hogy nem volnánac.

Békefége mert hogy lehetne annac,
 Az mely iámborságától meg foßtatac,
 Ágyadban vagyon nyoma más latornac,
 Testem seplős, Lelkem tudgyad tistánac.

Ortzaiait feddezi fégyenletébe,
 Két szemeit földre le függéstette,
 Dolgát mikor kezde beßellenie,
 Esmet nagy sokogua sackasíya félbe.

Gyalazatya nagy keferuen el kezdé,
 Est is hogy Király sinac kößenhetne.

Hogy

17
Hogy raita lőt ségyent ki befélhetne,
Mert az gyalazat után meg nem ölte.

Ast az Isten látta hogy búuem tista,
Noha testem ez gyalazattal romba,
Halál lében ennec nagy bizonyfága,
Hogy kissebedem Istenem dolgomba.

Tútóket feienként czac arra kerlec,
Az paraznát értem meg buntefsetec,
Ezért nekem adgyátoc kezeteget,
Fogadgyátoc tú igaz hűtőteket.

Hazomhoz tegnap Király fia iutà,
Vendég sinnel ellenségem be szállà,
Erőuel meg ronta jámborfágomba,
Ha emberec vattoc est ő meg bánnya.

Im feienként neki fogadált tőnec,
Ebben nem ituléc asbont bűnősneec,
Az büntetést à Király fira vetéc,
Ám láfsátoc vgymond à mit érdemlet.

Vallom én is ártatlannac magamar,
De az bűnnec meg fizetem iutalmát,
Az mely asbony igy vesti jámborfágát,
Véllem eggyút inkább szereszen halált.

Semmit nem mulata kését raggada,
Előttec ottán Sűűében nyarsola,
Földre eséc ra borúla az Attya,
Asbony Wráual keferuen sirata.

Az testét város piatzára viúéc,
 Hamar foc népec az hirre gyúlénc,
 Az mint asßonnac oc meg eskúénc,
 Bosßu állani Királlyra késúlénc.

Pártosoknac Hadnagya Bruttus vala,
 Viréz Collatinusnac Attya vala,
 Még Királynac az vár alá hir iutà,
 Addég Bruttus nagy hadáual indula.

Tarquiniust az Országból ki veréc,
 Iámbor asßonnyoc è példát meg értéc,
 Az tistetséget oc igen ferelséc,
 Wroc hon nem létében meg örizzéc.

Az Magyar nemzetre vgyan nem bólnéc,
 Gonosß neuet Magyar valúan nem adnéc,
 Hallom sokásokat asßonynépeknc,
 Ségyenlem meg írny à mit műuelnc.

Nem nagy kárnac tartryác à gonosß neuet,
 Keduelic czac az rút gyönnyerúléget,
 Ha értic wroc más fele tekénterit,
 Olczón el adgyác az asßonyok berhét.

Immár tókélletes iámbor nem tudgya,
 Házasuláfra ha lében bándoka,
 Hól talállyon ó oly iámbor Leanra,
 Mert à seplő kis kár nálloc meg tutta.

VI. EXEMPLVM Chia.

Cius

CIVS várasfáról bizonytal mongya,
 Historia példaul est is adgya,
 Egész het estendeig forgalsában,
 Egy parazna sem taláttat abba.

Oltalmazac ő nagy iámborságokat,
 Nem törüentől tartottac meg magokat,
 De mind azoc à iò neuet gondóltac,
 Hirec neuec Historiákban vadnac.

Lucretiát vay ha most is talalnác,
 Rólla historiát talám irhatnác,
 Öröc hirt neuet annac mi vallanác,
 De városban nem tudom hól talalnác.

Est tudom iámbora hogy est nem bánnia
 Mert vellem egyút vgyan est kéuannya,
 Hogy mint ő à többi is olyan vólna,
 Az ki bánnya, az iò neuet vrállya.

Ollyanoknac keduet tudnám keresni,
 Ha igazat én nem tudóc mondani,
 Tudom nekem meg is tudnac kőseni,
 De nem tudnac semmi iót nekem adni.

Senkit bizony cuel en nem gyalazoc,
 Hanem mindeneket ióra tanitoc,
 Iámbor asfont ritka madarnac mondoc,
 Erről meg is egy példamat hallyátoc.

VII. Micca Virgo, & Megistona matrona.
 Cij Pogán

POGÁN fejedelem Görög országban,
 Aristotimus nagy kegyetlen vala,
 Elis tartományát ez biria vala,
 Wratságban álnakul állott vala.

Az ő nemzetét nem szereti vala,
 Vduara népe Gyüleis nép vala,
 Azoc tanaczát mindenben fogadgya,
 De kegyetlensége sirtelen vala.

Tökélletes iámbor ő városába,
 Philodemus, egy szép leánya Micca,
 Kinec erkölcze termete nagy drága,
 Egy fő legény ást meg szerette vala.

Rólla büntelen gondolkodic vala,
 Neve fő Legénec Lucius vala,
 Az leánnac sőt is ő adot vala,
 Nagy szerelmét meg jelentötte vala.

Ittas vala egykor Leányért küldé,
 Leánt hiuattyá nagy fennyen izene,
 Kegyetlenségben Wra követöe,
 Kénseriteti éktelen szeretere.

Intic édes sülci hogy el menne,
 Mert sregényec kételessen mindenre,
 Leány tanitattot iö erkölczekre,
 Ebesen felelt vala az intésre.

Sír könyöreg Attyanac terden álua,
 El nyiluaa valo bünre ne boczátna,

Sörnyű halált inkább mert ő kéuánná,
Hogy nem éltét ez seplőnc vtánná.

Résfegében az kegyetlen indula,
Hogy az hiuatalban mulatság vala,
Philodemus hazához mikor iuta,
Micca asfont nagy fenyegetue hyia.

Euel is az Micca hogy nem gondola,
Rayta valót saggatà vernie foga,
Mezitelen leánt kénóza vala,
Kire leány czac meg sem iaydúltvala.

Dicziertes az leány meg törésse,
Attyát kéri hogy az latrot enyhitse,
Mert tölle è dolgot nem érdemlene,
Illyen fégyent hazán hogy ne miuelne.

De hogy könnyörgése rayta nem foga,
Ez méltatlanfágot el ki kiálta,
Istentől en nec büntetését várna,
Euel az latrot inkább meg indita.

Im nem tudgya magát óltalmaznia,
Fejét leány Attya ólébe hayta,
Az hóI vária hogy lehetne óltalma,
Ot lón Micca asfontnac ő halála.

Dúhes haragiában résfegségében,
Leánt meg raggada Attya ólében,
Vgyan ottan meg foyta az kegyetlen,
Még sem teléc kedue éktelenségben.

Ily kegyetlenséget mind iól ért vala,
 Aristotimus Hertzeg mind tud vala,
 De nálla nem fog jámboroc panasza,
 Sőt az harag tere az várasokra.

Tanáczbeli fő fő népec valánac,
 Kic ez fertelenségről panaszlánac,
 Egy néhányát le vagata azoknac,
 Mert nincz helye nálla semmi igaznac.

Im földekből nagy sokakat ki simle,
 Mint egy nyóltz száz fő embert szám ki vete,
 Kiket öröc budosásra itile,
 Eze menéne Aetolia földére,

Polgároc fő fő népec izenénec,
 Követ által Wroknac könyörgénec,
 Engedné meg gyermekec feleségec,
 Vtánnoc ő földekből hogy mennénec.

Semmit könyörgésekre nem engede,
 De az vtán vgyan meg hirdettete,
 Asszonyoc serege bátor el menne,
 Wroc vtán gyermekestől eredne.

Ezen asszonyoc nagy örömbe lőnec,
 Mint egy hat százig mingyarást telénec,
 Gyermekeckel marhaiockal késülénec,
 Hire lőn Hertzegnec è nagy örömnec.

Mondhatatlan alnoc búue bánodoka,
 De hogy inkább hidgyéc sauat meg hagyja.

Asszony

Aßony fereg hogy egyßer s mind indúla;
Álnac gondolattyát de nem mutattyá.

Oly igen keßülneec minden fereckel,
Némely ólébeli kis gyermekiuel,
Némely ßekeren indult ó terhéuel,
Város kapuhoz gyúlenec mind nnel.

De hogy à fereg egyßer s mind indula,
Vtánnoc az álnoc Hertzeg boczata,
Aßony népet meg terítötte vala,
Nagy kegyetlenféget raitoc töt vala.

Igen ßoros vtra öket állatác,
Az mely ßekereket azoc fogattac,
Gyalog aßonyokra azokat haytác,
Sem elő sem hátra nem mozdulhatnac.

Sokan az nagy ßorofságban aßonyoc,
ßekerekröl gyermekeftöl le húlnac,
Azokon á ßekereket ingattyác,
Ott foc gyermekec aßonyoc halánac.

Kegyetlenül à tób gyalog fereget,
Egy czoportba ßoritua hátul veric,
Oftorockal drabántoc sietetic,
Öket mind à tömletzbe be kergetéc.

Viuéc minden marháiokat Hertzegneec,
Ezen város népe igen kesereg,
Aßonyokért, de nem fog könyörgésec,
Meg fizetnec maydan az kegyetlenec.

'Aft hallottam Magyar példa befédben,
 Az ki Oroflánt tanit életében,
 Ebet ver előtte hogy féligyűllyön,
 Kegyetleneknec ez tanufag legyen.

Egy vén Hellanicus vala várasban,
 Ennec két lép fiat Hertzeg le vagà,
 Az vén jámbor ezen fokat halgatà,
 Már bosszuiát meg állana el sanà.

Tölle semmit az Hertzeg nem tart vala,
 Gyarlo venségét mert iól tudgya vala,
 Ezenbe mind az asbbonnépnec wra,
 Slep haddal gyülekezie állatomba.
 Indulánac haddal házaioc felé,
 Egy mezőre ballanac város mellé,
 Belől is igen iò à nép mezőre,
 Már két felől iò falca sereg gyüle.

Butul ezen az kegyetlen hogy hallà,
 Város népe hogy tölle el pártolna,
 Az sám ki vetet nép is rayta volna,
 Az tómletzbe asbonyokhoz indula.

Rettegteti yiefti asbonyokat,
 Ha var alól el nem küldic wrokat,
 Elörtéc fogattattya magzattyokat,
 Nagy kénockal ott vestene azokat.

Erre az asbonyoc czac halgatánac,
 Soc fenyegetésen semmit nem adánac,

Köbrec egyyet hittac Megifstonánac,
Felelége vala Tymoleonnac.

Gazdag mind Wraftól fő nemes vala,
Ebes iámborfasgos nagy hires vala,
Hertzeg elöt ez czac fel sem költ vala,
Az többit is fel kelni ez nem hagyà.

Aßbony így felele: ha eßed vólta,
Nękűnc nem paranczolnad férfia valuán,
Hogy wrunkat az mi kellene arra,
Nagy paranczal vennöc kéuanfágunkra.

Lám tudod férfia nagyob aßbonnál,
Minket hozzáioc békéuel boczatnál,
Erröl ßembe ßólnánac mint wrainckal,
Nem tauoly fenyegetni nagy paranczal.

Illiké hogy tauoly nękic izennyűnc,
Simon módra innen házúl turalnunc,
Ne véld hogy mi Wrunkat meg gyalazuc,
Kiket te tanáczoðból meg gyalaznánac.

Minap beßédedben nagyot kapontál.
Fogadáfodban semmit meg nem alál,
Minket ő hozzáioc el nem boczatál,
A felet è tömletzel nyomorgatal.

Aßt ne véld hogy mi kételenségűnkbe,
Wrunkat meg czallyuc igiretedre,
A ki ßaiát à káfa meg égette,
Az mezöben is à tarlon fél tölle.

Rólla vgy ércz Wrunc nem oly bolondac,
 Hogy mi értunc haioiokat el adnac,
 Város szabadfagára fándokofstac,
 Halálunckal azért ők nem gondolnac.

Tölled ha meg menthetic házaiokat,
 Sockal nagyob iót ők aual találnac,
 Hogy nem meny kárt ők most abba vallanac,
 Ha itt velunc veszted mi magzatinkat.

Im haragiát touáb már nem tarthatà,
 Az aßonnac kis fiaért boczatà,
 Annya elõt hogy fõrnyen le táglafsa,
 Az többi kõft fogházba iádzic vala.

Neuén fiát Megifstona folità,
 Az gyermekec közzul hozzàia hiaua,
 Sies elõ fiam te halálodra,
 Még keuefseb kénnaal meg halhatz monda.

Elõb eried fiam életed véget,
 Ez nyauallyát emberkorba ne eried,
 Melybe begény házanc most épéd füllyed,
 Aßt még te most édes fiam nem érted.

Vay inkább akarom most halálodat.
 Hogy nem ez korodban te rabfagodat,
 Mikor nem erdemletted az fogházat,
 Könnyeb sememmel látnom halalodat.

Imè hogy aßony nagy batron eßt monda
 Hertzeg ki vont fablyáual meg futama,

Dühös

Dühös haragiában le vágya vala,
Ha egy ió embere engedi vala.

Raggada kezét ez meg tartostatà,
Feiedelemhöz nem illic ašt monda,
Sőt férfiuhoz ékteleennec alitta,
Kezét aššonyember vérbe hogy marcza.

Okos ember vala Cylon à neue,
Iò bešéddeH Hertzegre czendefite,
Aššon népec elöl onnan ki inte,
De Hertzegre vala nagy gyúlóšége.

Pártosoknac egyyic ez Cylon vala,
Kiket Hellanicus mellé vót vala,
Azért Wrához mind iò šint mutatà,
Vduarában minden nap egyyút vala.

Telénc az vén Hellanicus mellé,
Egy néhányan tanáczkoštac Hertzegre,
Immár az hagyot nap el közelgete,
Hellanicus hogy le fekuéc estue.

Im álmába feie felé be álà,
Meg hólt két fiánac egyyic ašt mongya,
Mit alušol édes Atyám kialta,
Hólnap ez egész várošnac léš wra.

Meg virrada ezen nagy batron vala,
Pártosokat è dologhoz oktatà,
Aristotimus Hertzeg egy hirt hallà,
Hogy haddal ióne mellé egy baráttya.

Örömeben mene város piatzra,
Semmit nem fél, czac Inas sincz vtánna,
Véle Cylon tudgya hogy ió barátya,
Eft mikoron Hellanicus meg lata.

Semmi ielt az Pártosoknac nem adà,
Czac kezét az egre emelte vala,
Őket bešéddel reaiá nodita,
Az hartzot ott Cylon el kešte vala.

Elöttec az Hertzeg ott meg futaméc,
Egy kapolnába šállada el érec,
Soc hegyes törrel az latrot meg óléc,
Testét váras piatzára ki viuéc.

Dolgát aššony felesége hogy hallà,
Ágyas házba futá ašt iól be zárta,
Ot ő magát addig fel kőtte vala,
Mig az pártos nép az vduarba iutà.

Elé kapác Hertzeg két šép leányát,
El adóc, ekefec gyengyec valánac,
Éktelen šeplőšiteni akariác,
Az vtán ezeket meg őlni šanác.

Erre az meg busult nép indult vala,
Hertzeg kegyetlenségét iól gondollya,
Az fogoly aššonyokkal Megištona,
E šándokba őket talalta vala.

Dorgaloi Polgárokot igen kezdé,
Nagy méltatlanságnac eft ő ielente,

Semmi

Semmi kégyelem ő vélléc nem érne,
Ez tanáczon minden meg czendefüle.

Imè leányokat Annyokhoz viuéc,
Halni mint akarnác aſt meg engedéc,
Az nagyob le veté ő felyem ouét,
Hogy magát fel kötne az Annya mellet.

Torkára foyta az öczét is inte,
Az mit tölle látna mind aſt múuelne,
Vitezi nemzetit ne küſsebitse,
Az haláltól semmit megſe rettenne.

Öcze meg kapà ezen kéri nényét,
Hogy engedne neki az elſő rendet,
Nem nézhetne halua ſerelmes nényét,
Meg engedé az iò leány kéréſét.

Drága példa, öczénec így ſeſele,
Édes öczém ſemmi még életembe,
Nállam tagadua nem volt kéréſedre,
Eſt is meg engedem vtolſo kértedre.

Ennekem bizony nincz nagyob keſeruem,
Mint hogy téged halua látlac elöttem,
Halálnál eſt én nehezben túrhetem,
De te hozzád eſt keuánnya ſerelmem.

Sõt arra is öczét igen oktattya,
Mint köſſe hogy hamaráb meg halhatna,
Mig meg hala à leány mind meg várà
Teſtet ſerfi ſemtől igen takaria.

Im az

Im az meg holt testet fáról le odà,
 Ómaga körülé forog s takaria,
 Megistona aßony am ott ál vala,
 Az tistes leány aßt így kéri vala.

Ne hadna à testét foßtogatnia,
 Ó körülé férfi ne tapogatna,
 Eze után magát fel kötöte vala,
 Nemes batorlagoc nagy példa vala.

Aristotimus Hertzeg így iárt vala,
 Felesége leánya mind meg hala,
 Város szabadlága helyére álla,
 Ez legyen kegyetleneknec egy példa.

Czodálatos eset és iamborlagát,
 Aßonyoc köuelssetec Megistonát,
 Leányoknac hagyom à két szép leánt,
 Véllec õbue az nemes leány Miccát.

VIII. Exemplum Aretaphila.

ARra bándokom vagyon Aßony népec,
 Drága példákat hogy írta tünéktec,
 Ne bannyátoc hoßbát ti ez énektec,
 Soc oruoóság kel ti betegségtek nec.

Raitatoc kerlec iò beßedem fogion,
 Bizony gonosztokat én nem kéuánom,
 Nékem is Anyám volt én aßt iól tudom,
 Oskolába néha en is somiúztam.

Meg nézném ha tölletec én nem félnéc,
 Ti termésetekről irnat soc bölczec,
 Engem oly igen meg iestettenec,
 Hogy leánt keresni én maid nem mérec.

Ióra intőkneec azért helyt adgyátoc,
 Házaság berelmét tú meg tarczátoc,
 Wratoknac à miuel tartoznátoc,
 Arról példaimat immár hallyátoc.

Nemes semély régen Aretaphila,
 Africában az Cynere városban,
 Terméte szépsege nagy kedues vala,
 De esse s iámborfága dragáb vala.

Adac leánt egy szép nemes Iffiu nac,
 Iffiu gazdag Phedimásnac aßt hittac,
 Nicocrates Hertzege az városnac,
 Kegyetlennül vesztí népét városnac.

Dühös kegyetlenségében nagy sokat,
 Le vágatà Polgároknac az iauát,
 Azoc kőst az Aretaphila wrát,
 Álnakúl el veszte az nemes Iffiat.

Ottan Aretaphilát hozza viue,
 Aßbony socka ellen tarto lön benne,
 Wra halála forog mind előtte,
 De kigyónac farka vágta esében.

Nagy kegyetlenségét minden nap láttya,
 Az mint lehet keménységét lagyittyá,

E Aßson

Absonnac az Hertzeg sokba enged vala,
Mert szerelme hozza bertelen vala.

Absony wra szerelmét is gondola,
De házaia vestét olly igen fánya,
A soc hamis vádót mindennap hallya,
Ki miat az fő népec vesnec vala.

Tölle várnac mindennec czac óltalmot,
Mert város ereie meg fogyatkozot,
Polgároknac nagy socka el budosot,
Az fő fő tanác mind le vágattatot.

Házaiokból sokan el fútnac vala,
De az kic el nem állathatnac vala,
Titkon magokat ki vitetic vala,
Mint ha temetni vinnéc ki ladába.

Viue Nicocrates est is esébe,
Város kapura drabántokat sörze,
Az mely hallotat vinnénec félyébe,
Langalo vasat fútnénec az testre.

Metélnéc gyakdosnác késsel à testet,
Hallot gyanánt ne vinnénec olly embert,
Ki érdemlene Hertzegtől büntetést,
Aretaphila is mind láttya ezeket.

Olly igen kesereg segény városon,
Azon vagyon wráért boszút állyon,
Soc áruát nyomorúltat sabadiczon,
De nincz véle segítőe egy tanácson.

Czac aſt gondollya wrát mint veſtneſe,
 Végre el ſaná wrát meg étetſe,
 Mint adgya be immár azon vagy on eſe,
 Meg iréc az iò aſſont à ſörzésbe.

Olly igen inti Hertzeg az Annya,
 Aſſont vitetne leg ottan halálra,
 Hertzeg az aſſonyhoz meg enged vala,
 Mert ſerelme hozza igen nagy vala.

Nagyon rea erőſödét az Bába,
 Aſſony mindenre bátron felel vala,
 Végre beſedét Hertzegre fordita,
 Hogy az ital nem mérgeſ ital volna.

Soc irigyim vadnac iól érttem monda,
 Hogy Iſten engem ily nagy a tót vólna,
 Kegyelmed ſerelme hozzám nagy vólna,
 Az fő aſſonyoknac ez nehéz vólna.

Vallom azért hogy én neked ez italt,
 Arra csináltam vólt az oruoſſágot,
 Hogy ha azoc be adnánac te nállad,
 Ezzel à ſeretet maradna nállad.

Lám ha magam ſeretetni akarnám,
 És az oruoſſágot arra csináltam,
 Talám eſt gondoltam bolondſágomban,
 Ez há bűn is halált nem érdemlettem.

Ezeket hogy nagy bathor ſüuel monda,
 Hogy meg vallatnác Hertzeg paranczola,

Eij Her

Hertzeg annya aßonnac vallatóya,
Ez egy igen kegyetlen agne vala.

Nem vehete vgyan semmit ki tölle,
Noha keményen aßont veßtegete.
Az iò aßony aßt mind békéuel túre,
Rayta à Bába el farada végre.

Olly ha meg bánà czac hamar ò dolgát,
Hertzeg ártatlannac talála tarfát,
Mindenben nagy berelmét hozza mutat,
Czac feleythetne ò nagy kén vallafsát.

Nem hagyà bándokát az aßony hátra,
Immár à kénokat is mind gondollya,
Tudgya hogy aual öröc híret hadgya,
Ha édes hazaiát szabadithatna.

Más wrától vala egy bép leánya,
Leány immár binten el ado korban,
Az Hertzegné öcze Leandrus vala,
Ò az leánt ennac berzette vala.

Viue Leandrus az leánt hozzáia,
Annya meg tanította vala leánt,
Mint gerießtene battyára az lffiat,
Hogy tölle meg mentene bép hazaiát.

Nagy soc baráti vadnac Leandrusnac,
Nicocrateft az battyát vidalmazzac,
Nagy keduet tönne ò Napa aßonnac,
Ha az kegyetlent meg òlne aßt mongyác.

Végre

Végre à soc tanácznak ő helyt adà,
 Battyát Hertzegét titkon le vágatà,
 De az dologban ő magát el bizà,
 Mert kegyetlen helyet kegyetlen vala.

Semmiben az Battya dolgát nem hagyà,
 Aretaphila est oly igen bánnya,
 Hogy semmi nem kele ő bán dokába,
 Mert házáia ninczen még szabadságba.

Socka nem késec egy wrat támasztà,
 Leandrusra titkon ást fel indità,
 Hogy Leandrus határiban rablana,
 Cyrene várofsát rea állana.

Ennec neue Anabus Libiaban,
 Est Veiere haragita az ástson,
 Immár Anabus vala táborában,
 Leandrus ol ha meg iyet ást haluán.

Mert Hadnagyoc mellette valo wrac,
 Vduara népe az hon lakást meg sóktác,
 Ott az hartzot bizony nyerni nem fogiác,
 Más módot az dologban találánac.

En czac akard iò fiam ást műuelem,
 Az frigyét Anabussal én meg szerzem,
 Velled sembe legyen ást is műuelem,
 Mindent vgy végezzúnc mi bentül sembe.

Napa tanaczán Leandrus meg állà,
 Arra immár őc napot töttec vala,

Az két Hertzeg köz helyre ki állanà,
Ez alat Anabusnac aßßony írà.

Téged erre kerlec mint somßédomat,
Az kegyetlent nekem meg tartostafsad,
Véle mihelt en ki megyec te hozzád,
Erre neked az város ad nagy sommát.

Est Anabus titkon ott fel fogadà,
Immár az hagyot nap elő iót vala,
Leandrus czac az Napáual indula,
Mert Anabus is pushta kézel várta.

Méne sembe Anabus nagy vduarral,
Nápa meg fogatà Veiét Anabussal,
Be viuéc tömletzbe nagy vigafággal,
Anabus el méne az nagy sommáual.

Aretaphilánac nagy eselségét,
Kit müelt hazáia szabadfágáért,
Minden rendbeli népec hogy meg értéc,
Nagy örömmel eleiben sietnec.

Erre keréc már vinne véghöz dolgát,
Állya meg immár vtólso boßßuiát,
Az kegyetleneknec faggafsa maguát,
Vigye szabadfagra édes hazaiát.

Kerésszere végre nekic engede,
Hertzeg Annyát meg égettetéc tűzbe,
Hertzegét varrac egy farkas tömlöbe,
Vgy vetéc mint olyan iámbort tömlöbe.

Vgyan

Vgyan Aretaphilát meg tiszteléc,
 Mindenec mint Istenekre vgy néz nec,
 Az asßonnac nagy dicziretet tönec,
 Mint házája mentette id ember nec.

Intéc arra Polgároc az id semélt,
 Venne rea város conduisélését,
 Nem akara az feiedelemséget,
 Elég hogy szabadságba hagyà földét.

Ket kegyetlentől hazaiát meg mente,
 Iffu Wra halálát el nem túre,
 Vároft Polgároc kezibe engede,
 Az vtán iámborúl özuegyen éle.

Vélem Historiákat hallottátoc,
 Az özuegy Iuditról tanolhatnátoc,
 Masic Iudit bár ez legyen asßonyoc,
 Aretaphilatól is tanulyatoc.

Ennec az kit az Isten adot vala,
 Életében tisztán berette vala,
 Halálát is meg érted hogy meg torla,
 Kiuel hazaiánac nagy iót töt vala.

Exemplum IX Camma.

B Odog házafágnac en asß itilem,
 A hól tarthat vénségic à berelem,
 Ha mellyiket előb ki visí Isten,
 Ha iámbor maradgyon hóltig özuegyen.

Okát

Okát mondanám én tanufágomnac,
 Ebes házasoc est meg gondolhattyac,
 Ennekem végére ra halgalsanac,
 Most példákat mondoc az asßonyoknac.

Nemes semély vala Galatiaba,
 Egy szép leány kinec à neue Camma,
 Iámborfágát Plutarchus czudáltattya,
 Ebeség batorfág minden dolgában.

Iò asßonnac mi tisztí meg tanólta,
 Nagy emberféget mindenhöz mutattya,
 Kedues beséde dizes nyáiasága,
 Azért őt mindenec szeretic vala.

Kére leánt házas társul magánac,
 Egy Hertzeg Sinatufnac neuen hittac,
 Házaságba nagy szeretettel laknac,
 Ebbe socka de nem maradhatánac.

Vala Sinatufnac egy hiú baráttya,
 Sinonixes közel valo rokona,
 Hertzegségbe asßony országba vala,
 Camma asßont az meg szerette vala.

Est gondola hogy Sinatust meg ölte,
 Asßonnyal ő keduet nem tétethete,
 Noha gyakran az gonosra ingerle,
 Álnakfággal ő Sinatust meg öle.

Nem foc vődö muluán Cammához küldte,
 Házas társul kereti hozza iőne,

Wra halála Aßonnac elötte,
Módot keres az latrot meg büntesse.

Aßont loc beßéddel már el vntatà:
Nem birodalomért müelte volna,
De nagy ßerelme Cammához az oka,
Hogy Sinatus Wrát meg ölte volna.

Minden emberféggel Aßony fecele,
Süue czendességét hozzà tétete,
Mint ha el múlt immár keserüßege,
Czac hogy az Templomhoz eskenni menne.

Sinotrix Cammához méne Templomba,
Wra hólta vtán ot lakic vala,
Tißrességgel kößöne kezét adà,
Ißiat Aßony ott egy Óltárhoz hiua.

Czinált vala ő egy ßelentze mérget,
Fel hayta az aßony meg iuà felét,
Adà Sinotrixnac annac à többét,
Inti hogy Istenec aual áldoznéc.

Ital vtán nagy fel ßóual igy ßólla,
Te vagy Wr Isten titkoknac tudóia,
Életemet hogy czac addig akartam
Wram vtán mig boßsumat álhatnám.

Olly örömeßt most Wram vtán megyec,
Hogy nękem ez órát ernem engedet,
Ez latornac az vég mennyegzö helyet,
Poklot koporsót hagyoc öröm helyet.

Touáb nem mulata Iffiu ki vgréc,
 Sikerbe Setzelbe soka rengetéc,
 Hogy valamin à méreg el oßlatnéc,
 De nem soc vðöre véle el muléc.

Egész egyfélikorig jámbor Camma,
 Oruofsággal az méreg ellen viua,
 De mihelt az Hertzeg halálát hallà,
 Lò keduel magát halálra boczatà.

Exemplum X. Chiomara.

Mondom aßbonyoknak drága példayát
 Ne velyétec semminec irásomat,
 Hallottam nem nyerhet ember nagyobát,
 Házaflagban mint ha nyerheti dolgát.

Egy vðóben Olafoknak nagy hada,
 Gallaciát Romához hódoltatà,
 Soc rabbokat Olafoc fogtac vala,
 Gazdag nyereséggel oßtoznac vala.

Rabba eséc fors serént egy Hadnagyac,
 Egy Mennyetske hittac Chiomaránac,
 Eséségéről à Bölczec írtanac,
 Kic semély serént ez aßbont láttanac.

Igen buya lator az Hadnagy vala,
 És telhetetlen természetű vala,
 Mint rabiával aßbonyával hál vala,
 Az Katona sokást bezzeg nem hagyà.

Tabor

Taborba atyafiai iőuėnec,
 Nagy somma pėnzt aššonyért nęki vinec,
 Az aššontól nem őre mest valhatnėc,
 De meg adà à soc pėnzért nękiec.

Vala egy viz Olašoc taboránál,
 Által kel vala kelniec aššonnyal,
 Hadnagy aššont kešéré Báltyaival,
 Vizmőz iutánac már indálnac által.

Monda egy šolgaiánac Chiomara,
 Vtánna az Hadnagyot hogy le vágna,
 Šolga azon ő miként le vághatna,
 Mešše vala à tábortúl le vágà.

De à feiet Chiomara el vágà,
 Viue haza az elő ruhaiában,
 Ortiagon vala aššonnac Wra,
 Előtte à feiet földre labonta.

Ortiagon ešt oly igen czudállya,
 Hogy az hūti ellen vólna ašt mongya,
 Hūti fogadašsát meg tartonáia,
 Mondodé embernec ha iő igy šólla.

Nęki monda Wram ašt iónac mondom:
 De még annál dragáb dolognac vallom,
 Hogy ki eddig vellem háltegy ágyban,
 Egynél többet még ęlnie nem hattam.

Az czac te vagy ő én šerelmes táršom,
 Ninczen nękem hūtóm ellen én dolgom,

Annac élrét mert nem iltet keuanom,
Az ki keduem ellen illeti farom.

Polibius ez asßonról est írta,
Hogy velle beßedi neki vólt vóna,
Eßefségét az asßonnac czudalta,
Ez is lehet másodic Lucretia.

Rayta lótt nagy ßégyent el nem túrhete,
Hißem Lucretia nem reméllette,
Hogy az Király fiát meg büntethesse,
Azért nem akart élni a ßégyenben.

Imè ha meg nem torolhatta vóna,
Ez rayta lótt ßégyent az Chiomara,
Talam Lucretia képpen tótt vóna,
Asßonnac oly tística legyen ó ágya.

Oh mely fokban hütöket nem gondollyác,
Czac az kis gyönnyerúfégre vágyodnac,
Vagy így vagy úgy testnec óuét meg adgyác
Meg keresic valahol aßt talallyac.

Exemplum XI. Timoclia.

Róllatoc asßonyoc többet kel írnom,
Meg ne vnnyátoc hoßbu tanuságom,
Soc vad hús vagyon bennetec aßt látom,
Soka kel sebeteket oruoslanom.

Az nagy Sandor ki világ biro vala,
Görög Thebe várost meg vótte vala,

Vitézec rabbolnac dúlnac városba:
 Egy affony hazához egy Hadnagy iutà.
 Vala affonnac neue Timoclia,
 Affony iámbor nagy nemes nemzet vala,
 De Hadnagy aſt ingyen meg ſem gondola,
 Mert egy embertelen kegyetlen vala.

Igen iſic vaczorától fel kélle,
 Reſegében affont tanita melle,
 Velle lator keduét is tellyeſſite,
 Igen fogadgya hogy hozzàia venne.

Rólla azért affont fértatni kezdé,
 Hól fogadaſáual, hól fenyegetue,
 Mondona meg ſoc kinczét houa tótte,
 Tudgya hogy el áſta el rekontótte.

Vagyon affonnac azon gondolattya,
 Hadnagyon boſſuát mint meg álhaſſa,
 Hadnagy vala à Sandornac rokona,
 Okoſon az affony igy felelt vala.

Manac elótte bár meg hóltam vólna,
 Teſtem ſeplóttelen temettéc vólna,
 De látom hogy az Iſten igy akarta,
 Hogy te légy wram és ſeiem ótalma.

Ennekem minden marbám kegyelmedé,
 Nem illic titkolnom mar ſemmit benne,
 Még akaratom is czac te kezédbe,
 Te vagy immár ſemem világa fényye.

Fij Tudom

Tudom hogy mindenem predara iutna,
 Pénzem ezüst marhám valamim volna,
 Draga ruhám vagyon mind egy holt kútba,
 Kútát eddig nem foc ember tudhatta.

Te kegyelmed aual meg bővesülhet,
 Oly nagy kénczel nagy bodog ember lehet,
 Én ki voltam abból könnyen meg érted,
 Gondolhatod én nemes nemzetemet.

Az nap világot Hadnagy nem várhatà,
 Még eyel aßsonnyal kúthoz ballagà,
 Egy dolmánba az kútba ő be állà,
 Aßsony mind el varà mig alà iutà.

Mingyárt leányát hazából ki inte,
 Nagy köueket hanyà Hadnagy feiérc,
 Az hitetlent ő kútába be öle,
 Iamborlagánac seplőt így nem túre.

Ez dologban czac hamar hir lór vala,
 Timocliat viuéc Sandorhoz fogua,
 Sandor az aßsont igen nezi vala,
 Maga viseléfét czudállya vala.

Nemes módra testénc seép állásza,
 Tekénteti ért erkölcsze iarásza,
 Hogy fő nemzet Sandor vgyan iól latà,
 De meg kérde tölle kiczoda vólna.

Hogy nemzetét bathorsággal mondanà,
 Sandornac nagy méreßséggel így állà,

Iamborfágom nemzetem gyalazattya,
Raytam eséc az halálnac ez oka.

Azért én meg halni inkább akaroc,
Hogy nem mint az el múlt éyhöz hasonlót,
Rutalmas életre nem méltó vagyok,
Sandor, az haláltól már kiczint tartoc.

Ezen vgyan könyuez az vduar népe,
Sandor mongya ezen nem eséc búue,
Az haláltól hogy semmit ne retagne,
De iambor és eses voltát tisztelne.

Király az asfont békéuel boczatà,
Minden nemzetiuel kártól meg ózà,
Hadmagyoknac erőssen paranczola,
Olly semélytől minden magát meg ónnà.

Értúc az mehne az ő természetét,
A ki meg busitya dolgában öter,
Ha meg hal is meg keresi à bűneft,
Mert ellene ő nem tudgya vétetét.

Tökélletes asfontnac ez törvénye,
Tistrán és iamborúl legyen élete,
Ha életét seplő meg fertesztette,
Vagy meg hallyon vagy rólla eltöröllye.

Isten à restben az Lelket vgyatta,
Masic nélkül hogy egyic nem ió vólna,
Lelke az asfontnac ő iamborfága,
Vagy meg tartsa auagy halált kéuánna.

Exem

Exemplum XII. Pythei Vxor.

Asszonyokról montam egi néhány példát,
 Seplőiekért bosszuiokat állottac,
 Sólloc én immárő az hon valókról,
 Énekemre kérem ra halgásanac.

Marha iobág adatic hazasoknac,
 De életnec izét sokan nem tudgyac,
 Abból ha tárloc ió tanáczt adnac,
 Fősuény wroc illic hogy meg fogadgyác.

Neuét Historia meg nem ielenti,
 Pytheus Hertzeg feleségét dicziri,
 Libia földet nagy gazdagon éli,
 Pytheus arany bányait műuelteni.

Oly bertelen keresi az aranyat,
 Semmi nem töltheté meg keuanlagát,
 De czac abból rabboltattya városát,
 Soknac az munka szakaslya meg nyakát.

Nagy sereggel egykor az asszony népec,
 Pytheus feleségéhez menénec,
 Neki nagy keseruelsen könyörgénc,
 Lelne modgyát végét ez nagy inlégnec.

Nagy ió keduel asszony őket fogadà,
 Gongya lönne rea ot czac ast monda,
 Hamar nagy soc Ötuőseket hiuatà,
 Kiknec miuelni soc aranyat adà.

Valami

Valami fele etket ember ennéc,
Aranyból aſt adà hogy mind meg óſſéc,
Főkèppen az mely etket Wra ennéc,
Soc arany kenyerec ez kòſt lennénec.

Lepéc haza Pytheus v̄dò mulua,
Az bányákra ſocka mulator vala,
Vaczorát kéſíteni paranczola,
Aſſony egy arany aſtalt hozattatà.

Lón Hertzegnec ezen nagy vigafàga,
Mert nagy meſterſéggel vala czimálua,
Nagy ſoc pohár, talnyér, arany tál vala,
Sèpſégét Pytheus igen czudállya.

Vègre az nézésel meg teléc ſeme,
Már fogianac etket is meg izene,
Az mely etket aſſony tūd hogy ſeretne,
Tòb arany etkeckel am fel vitere.

Morgani feddeni aſſonyra kezdè,
Nèki moſtan az arany nem kellene,
Minden czinalmányit immár meg nèſte,
Ònèki moſt ezac ennie kellene.

Pytheuſnac feleſége felele,
Nám te mindent haytaſt ezac effélère,
Mindeneknec erre ſakad ereie,
Ebbe fárad mindennec meſterſége.

Ollyba fáraſtod az nyomorult népet,
Melynec ſemmit vagy keués haſnát veſted,

G

Nagy

Nagy fokaknac nyakát ebbe vestetted,
Pusztán hartác ezec ő mezőyeket.

Nem élhet à begény kőtség miatad,
A bánást kapallást mind el hagyattác,
Szőlő művet kertességet plantalást,
Egyél abban à mint lég inkább forgatz.

Dolgát okótságát banni meg fogà,
Pitheus felesége bauát fogadà,
Mindeneftől dolgát is el nem hagyà,
Erre népnek de czac ötödét haytá.

Városba már mind az Mester emberec,
Sépen élnek nagy erősen miuenec,
Mezőben, hegyen, völgyen bántnac vetnek,
Ést az eses abbnac kősenhettéc.

Soc vala Pytheusnac gazdagsága,
Egy nagy leueles Plantanus faia vala,
Affele fa ninczen Magyar országba,
Merő aranyból csináltatta vala.

Hobbu lép Szőlőket is csinálnac,
Ótuessec mind aranyból alkotánac,
Ayándecon Persiai Királynac,
Azokat együt küldé Dariusnac.

Annac fia az vtán ki indula,
Xerxes bánatalan néppel kéfűlt vala,
Negyuen hat nemzet ő hadában vala,
Nagyob hadat nem említ Historia.

Busúlt vala Xerxes Görög orsógra,
Pytheus Hertzegnél állá meg vrába,
Minden hadát akkor Hertzeg iól tartà,
Xerxes nec ez hadra nagy kinczet adà.

Őt fia Hertzeg nec Királlyal vala,
Királynac ezen ő könyereg vala,
Annac czac egyyikét hadna hon nálla,
Lenne mellette illyen vén korában.

Besédet Király nehéz neuen viue,
Az mely fiaért az Hertzeg könyörge,
Xerxes az táborba vágatà négye,
Tábornac az négy begére ašt küldè.

Venségébe Hertzeg meg keseredéc,
Az négy fia is az hadba vesénc,
Ese elmeie tölle el táuoze, c,
Sem élte sem hóltá neki nem tertzèc.

Nem mesébe várostól egy halom valà,
Halom mellet egy folyo víz foly vala,
Vizet Hertzeg vitéte halom alá,
Atta egy koporsót magánac raka.

Tisztét az feleségénec engede,
Hagyà senkinèc ašt ne ielentene,
Minden nap azért etele meg lenne,
Czolnokon halomhoz ašt erestene.

De ha látna az czolnac hogy el menne,
Étket koporsóba ő be nem venne,

Hogy ő meg holt aſt ottan meg értene,
Ha be venne tudna aſt hogy még élne.

Ollyan nyomorúságra magát adá,
Mert az haláltól is igen fél vala,
Életét is igen meg vnta vala,
Magát fiait így keſfergi vala.

Nagy dicziretet az aſſzony találá,
Város ſabadſágát ő meg boczará,
Ő az banyafágot el hagyatata,
Őrök neue vagyon Historiakba.

Aſt lattyátoc feiéndént ió aſſzonyoc,
Ió neuekre igyekeſtéc mind azoc,
Kik nec volt valami ió batorſagoc,
Vagy férſi vagy aſſzonyoc voltac azoc.

Tudni valo bizony mind az két félben,
Ió hir neu keréſeſe életedbe,
Soc aſſzonyoc magokat vettec ebbe,
Ezec dolgát köueſsetec mind ebben.

Volna ſoc példa kiket en el hagyoc,
De még tünéktec edgyet én moſt mondoc,
Ebben bizony ſenkire nem mutatoc,
Az mit iónac tudoc czac arról íroc.

Exemplum XIII. Stratonica.

AZ Iſten törvényét én meg nem vetem,
Mindenben igaznac lenni böczülem,

Magya

Magyarazást kéuánoc hól nem értem,
Sokat nem ért más is abban ást vélem.

Ést arra mondom az iò Áßonyoknak,
Házasságban kic ketten egyyút laknac,
Sokan magtalanul óc abba laknac,
Terméset és Isten ellen halgatnac.

Légyen azoknac az egy nemes példa,
Stratonica Deiotarus házasa,
Deiotarus Király Galaciába,
Stratonica magtalan áßony vala.

Áßony meg esmere önnen magába,
Magtalanfágnac hogy oka ó volna,
Wrát önnen maga besédre foga,
Ki lenne örökelse országába.

Wrát inti magánac válastana,
Az mely semélt szeretne országába,
Magot keresni ó az Királyfágra,
Bator ást tartani ó neki adna.

Deiotarus ást olly igen czudála,
Bölcs tanaczát áßonnac meg fogadà,
Leanyoc kóßt az mellyic lég seb vala,
Wránac ágyasúl ó maga adà.

Imè leany seb magzatokat hozà,
A Stratonica mint óuét vgy tarttya,
Óket még sepen neueli óctattya,
Wránac örökest így szerzet vala.

S Vmmaiát beßédem nec immár mondom
 Az töb példát en most nem magyarázó,
 Aßßonyoknac est köuetniec hagyom,
 Az vißsa házasúttat is tanitom.

Tudgyad aßßony ki légy tennen magadat
 Ha te meg esmered à te vóttodat,
 Bizony iobban fogod tenni dolgodat,
 Erról hallyad egy keuese irásomat.

Est bizonyos tanuságól te vegyed,
 Isten oruofságúl teremtet téged,
 Ha beteges nem vólna az természet.
 Nem kéuannám soha az te létedet.

Kenetet és italt gyakron oruosoc,
 Scorpioból kígyoból timporálnac,
 Egyéb mérges állatokról forralnac,
 De aßt oc mind betegségtól czinallyác.

Vay ha pedig nállad nélkül lehetne,
 Purgatiót természet nem keresne,
 Bodogb állat ferfinál nem lehetne,
 Aßßonyunc magát eucl el ne hidgye.

Est bizony en mindenkoron mondottam
 Aßßony állatokról én aßt vallottam,
 Emberi nemzet mérgénc en montam
 Kinec feie vagy on erról gondollyon.

Meg tetzic az aßßonyoknac iò vólta,
 Hogy mikor ember nec el ado leanya,

Házaf

Házaisítani s'oc ióual akarja;
Mert semmi iò nincz anélkül ő magába.

El adni nagy s'oc szépséggel őc s'oktat,
Bizony aual gonos' voltat mutattyác,
Azért a szép képet nagyon t'ziffrazác,
Hogy valamely Iffiat velle czallyác.

Rayta valo szépséget mikor látom,
Órdeget őlteztettéc abba tudom,
Mert az mi iò Wrat talál ruhátlan,
S'ép ruhást nem tudom még ha iót láttam.

E'st akarnám Istenem meg boczálsad,
Hogy rendeled ember s'aporodását,
Ne teremtez vala a'ss'onyallatot,
Ennec te találtad volna más módgyát.

Rayta e'st gondoltam hogy iob lőt volna,
Mi tenéked aranyat attunc volna,
Tölled azon fiakat vöttúnc volna,
Minket leannyal ne ves'tettél volna.

E'st én arra mondom az a'ss'onyoknac,
Hogy természeteket iól meg gondollyác,
Ómagokban valaha s'allanánac,
Magokat arra nézue meg álaznác.

Férgec vagyunc Férfiac s' a'ss'onnépec,
De fő teremtet álatoc az feriec,
A'ss'onyoc iò ferfi természetűec,
Ez világon czac s'amos'oc termettec.

Est mondottam rólla nagy emelkedue,
 Olly leany vagy asszony nincz ez csetbe,
 Czac férfi legyen az ki őt kéretne,
 Vagy ssep vagy sörnyű hogy nem érdemlene.

Rólla czac est mondom ő termésetit,
 Feriehöz álazza minden ő feiét.
 Valaki kéret meg érdeml az teged,
 Akar ki légy, s akar ki legyen kéröd.

Ezeket nem sáldalmazásbol mondom,
 Czac terméseteken én gondolkodom,
 Iouát, ssepét, sörnyét irásba látom,
 Városban is naponként hallogatom.

Nektec asszonyoc bizony iót kéuánoc,
 Példát tanuságokat azért mondoc.
 Tudom en is assontól való vagyoc,
 Irásomnac boczanatot kéuánoc.

Tudgya neuem ki oluafsa ennekem,
 Irta ezer őt sázba hetuen őtbe,
 Sent György hauánac sánte az végében,
 Sándokom Leanyom vala sűuemben.

F I N I S.

Est mondottam rólla nagy emelkedue,
 Olly leány vagy asszony nincz ez életbe,
 Czac férfi legyen az ki őt kéretne,
 Vagy szép vagy szörnyű hogy nem érdemlene.

Rólla czac est mondom ő termésetit,
 Férjéhez álassza minden ő feiét.
 Valaki kéret meg érdeml az teged,
 Akar ki légy, s akar ki legyen kérőd.

Ezeket nem bídalmaszástól mondom,
 Czac természeteken én gondolkodom,
 Iouát, szépét, szörnyét irásba látom,
 Városban is naponként hallogatom.

Néktec asszonyoc bizony iót kéuánoc,
 Példát tanuságokat azért mondoc.
 Tudom en is asszontól való vagyoc,
 Irásomnac boczanatot kéuánoc.

Tudgya neuem ki oluassa ennekem,
 Irta ezer őt házba hetuen őtbe,
 Szent György hauánac binte az végében,
 Szándokom Leányom vala sűuemben.

F I N I S.

Inches 1 2 3 4 5 6 7 8

Centimetres 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19

TIFFEN® Color Control Patches

© The Tiffen Company, 2007

Blue Cyan Green Yellow Red Magenta White 3/Color Black

